

CALL FOR PAPERS

Konference:

JÁCHYMOV VE 20. STOLETÍ – MÍSTO PAMĚTI EVROPSKÝCH DĚJIN

Termín konference: 12.–14. 10. 2016

Místo konání: Jáchymov (Muzeum Karlovy Vary – Královská mincovna Jáchymov, náměstí Republiky 37, CZ 362 51 Jáchymov)

Pořádající instituce: Ústav pro studium totalitních režimů, Muzeum Karlovy Vary, New York University Prague, Collegium Carolinum

Jáchymov patří k místům, v nichž se nejrůznější příběhy evropských dějin koncentrují zcela mimořádným způsobem. Konkrétní odkazy na tzv. velká vyprávění lze najít na leckterém místě, ovšem aby jedno velmi malé a ve středoevropském kontextu mladé město (právě letos slaví 500 let své existence) do těchto vyprávění vstupovalo tak výrazně jako právě Jáchymov, není vůbec obvyklé. Zhuštěnost příběhů do jednoho místa umožňuje spatřit nové a jinak těžko zahlédnutelné souvislosti mezi nimi.

Tato provázanost umožňuje například nově zkoumat kontinuity a diskontinuity jednotlivých dějů napříč všemi velkými příběhy a také dějinnými zlomy, jež v Jáchymově zanechaly výraznou stopu. Ať už to bylo založení prvních radiových lázní, vznik samostatného Československa v roce 1918, druhá světová válka, nucené vysídlení německého obyvatelstva, dosídlení novými obyvateli, období těžby uranu, ve 40. a 50. letech spojené s masovým využitím nucené práce válečných zajatců, politických a jiných vězňů či rok 1989. Zvláštní pozornost si právě v kontextu vztahů mezi těmito příběhy zaslouží zkoumání diskontinuit, ale i kontinuit mezi obdobími diktatury a demokracie. Jen na nemnoha místech se právě období diktatury projevilo za tak krátkou dobu tak intenzivně. Pro výzkum nejrůznějších vazeb a jejich proměn mezi diktaturou a demokracií lze Jáchymov jen doporučit.

Evropsky významná historie Jáchymova počíná již těžbou stříbra a ražbou tolaru v širokém kontextu dějin dolování v Krušných horách. Krušnohorské hornictví je aktuálně předmětem snahy o zapsání na seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Omezení tematického rámce konference na samotný Jáchymov a na období 20. století je výrazem naší snahy o zastoupení širokého spektra možných výzkumných přístupů a tematických řezů. Cílem konference je upozornit na Jáchymov právě jako na místo nabízející dosud velmi málo využitě možnosti multiperspektivního a interdisciplinárního výzkumu pro české i evropské dějiny 20. století a tento výzkum pokud možno podpořit.

Zaměření konference je strukturováno následujícími osami:

Místo paměti – sekce je zaměřena na zkoumání různých pamětí, jež jsou s Jáchymovem spojeny. Za pozornost stojí také konflikty mezi těmito různými paměťmi. Důležitým tématem je reflexe připomínání i zapomínání jednotlivých kapitol jáchymovské historie v různých obdobích. Velmi podnětná může být komparace s obdobnými městy, jejichž historii ve 20. století určovala těžba nebo jiná politicky prosazovaná průmyslová odvětví. Jáchymov se také silně odráží v umění a literatuře.

Jáchymovský uran – využívání uranu v Jáchymově zásadním způsobem předurčilo osud celého města ve 20. století. Založení unikátních lázní tvoří jen předeheru válečnému a poválečnému dobývání této rudy. Předmětem zájmu mohou být samotné techniky získávání a využívání uranu, zejména jeho těžby, zároveň stojí za pozornost hledání politických, ekonomických či sociálních souvislostí či přímo zákonitostí využívání uranu a jejich dopadů na Jáchymov a okolí. Důležitá je přitom také komparativní perspektiva, ať už s bezprostředně související těžbou v německé části Krušných hor (Wismut AG) nebo s jinými světovými středisky těžby uranu (Kanada, Belgické Kongo atd.).

Pracovní tábory – patrně nejtragičtější stránky dějin Jáchymova jsou spojeny s tábory nucené práce, na něž se lze dívat jako na důsledek silného politického zájmu na těžbě uranu. Tématem jsou jak nucená práce zajatců za nacistické okupace, tábory s válečnými zajatci po válce, tak samozřejmě také komunistické tábory pro vězně a politické vězně v 50. letech. Příspěvky se mohou zaměřit na jednotlivé aspekty různých táborů, ale i například na kontinuity mezi tábory nucené práce v různých etapách. Důležité je také hledání celkových souvislostí mezi fenoménem nucené práce a těžbou uranu.

Lidé na Jáchymovsku – jedním z důsledků mnoha přerывů v jáchymovských dějinách jsou také dopady na složení obyvatelstva. Proměny etnického a sociálního složení osídlení Jáchymova a okolí jsou i pro dnešek velmi cenným zrcadlem pro výzkum dějin tohoto regionu. Pozornost by přitom neměla být zaměřena výhradně na zlom, který znamenal konec války, a na poválečný vývoj, ale také například na rok 1989.

Proměny kulturní krajiny – Jáchymovsko prošlo nejen v důsledku samotné těžby velkou proměnou z hlediska využívání volné krajiny a podoby samotného města a obcí v jeho okolí. Pozůstatky důlních děl, rozsáhlá výstavba v souvislosti s lázeňstvím a příchodem velkého množství pracovníků na jedné straně a následný zánik kulturní krajiny v souvislosti s poválečnou těžbou uranu a výměnou obyvatelstva, zánik obcí či jejich částí, degradace nejcennějších historických částí Jáchymova, která pokračuje i po roce 1989, to vše představuje významnou historickou stopu umožňující zajímavý pohled na české i evropské 20. století.

Archivní a jiné prameny – jde o přehled nejrůznějších pramenů, které je možné pro výzkum Jáchymova smysluplně využít. Primárně o přehled zdrojů písemných pramenů, ale rovněž o posouzení možností jiných zdrojů pramenů, zejména s ohledem na možné využití dalších vědních disciplín, např. různé druhy map (historické, geologické, sociální), fotografie atd.

Organizace konference

Zasílání abstraktů

Česky nebo anglicky do **30. 4. 2016** na adresu: kamila.kozichova@ustrcr.cz. Délka konferenčních abstraktů je omezena na 500 slov. Organizátoři si vyhrazují právo na výběr příspěvků. Rozhodnutí o přijetí příspěvků a upřesňující informace Vám budou zaslány do 15. května 2016. Termín přijetí příspěvků do kolektivní monografie bude poté 31. 12. 2016.

Publikace

Na základě vybraných příspěvků konference bude vydána autorsky vedená kolektivní monografie. Příspěvkům, které do monografie nebudou zařazeny, může být případně nabídnuta publikace v časopisech ústavu.

Jazyk konference

Konference bude probíhat v češtině a angličtině, organizátoři zajistí simultánní tlumočení.

Ubytování a cestovné

Organizátoři hradí ubytování a stravování na konferenci všem přednášejícím. Cestovné si hradí účastníci sami. V případě doktorandů je možné učinit výjimku. Účastníci zaplatí poplatek ve výši 500 Kč.

Členové výboru konference:

Milan Bárta (ÚSTR), Muriel Blaive (ÚSTR), Tomáš Bouška (Politický vězni.cz, z. s.), Petra Čáslavová (ÚČL AV), Tomáš Dvořák (FF MU), Petr Fiala (komise pro přípravu 500. výročí města), Josef Halla (FF MU), Michal Hroza (ÚSTR), Michal Louč (Politický vězni.cz z. s.), Ulrike Lunow (Collegium Carolinum), Ondřej Matějka (ÚSTR), Blanka Muralová (ÚSTR), Jan Nedvěd (Muzeum Karlovy Vary), Klára Pinerová (Politický vězni.cz, z. s.), Jaroslav Rokoský (ÚSTR), Libor Svoboda (ÚSTR).